СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 134. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 11-го липня 1945. No. 134. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, July 11, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗИДЕНТ УЗЯВ ЗО СОБОЮ СТО ДОРАДНИКІВ ДО ЕВРОПИ

З Білого Дому у Вашингтоні оприлюднили вістку, що президент Гері С. Труман вибрався до Европи на нараду Трьох Потуг. Він виїхав кораблем з Норфолк, у стейті Вирджінія, в товаристві секретаря стейту Джеймса Бирнса і 100 дорадників в суботу 7. липня. Тому, що цензура забороняє подавати наперед відомости про пляни подорожи президента, оповістку стримано, аж він виїхав. Не сказано в оповістці, яким кораблем він їде і де він причалить. Зате сказано, що на випадок, як би в подорожі мали бути вжиті літаки, президент буде їхати окремо від секретаря стейту. Це тому, що тепер нема віцепрезидента ,отже як би літак розбився, щоб не згинув разом президент і секретар стейту, бо на підставі закона секретар стейту є наслідником на становищі президента на випадок смерти теперішнього президента.

Наради Трьох Потуг, значить президента Трумана, совєтського маршала Сталіна і британського премієра Чорчила, мають відбутися 15. або 17 .липня десь коло Берліна, в Німеччині.

УДАЧНІ ОБСЕРВАЦІЇ З ЗАТЬМИ СОНЦЯ

У понеділок 9. липня в год. 8 рано за Східний Час, можна було обсервувати в Злучених Державах затьму сонця. Хоч погода не була дуже сприятлива, затьму можна було бачити. Повна затьма сонця була в різних краях, а в Америці можна її було найліпше бачити в провінції Манітобі, в Канаді. Астрономічні виправи звідомляють, що їх обсервації були найліпші за останніх 13 літ. Тому, що в тому часі поробено великі поступи в науці фізики й хемії, вчені надіються довідатися багато про так звану соняшну корону, тобто світло, яке прискає із сонця вчасі повної затьми.

ЗАКОН ПРО $25 ТИЖНЕВО ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ

Голова комісії Способів і Засобів в палаті репрезентантів Дотон поставив внесок іменем комісії, щоб конгрес ухвалив в компензаційнім законі постанову виплачувати по $25 тижнево наємцям на випадок безробіття. Впарі з цею зміною конгрес буде дискутувати яку сотню інших змін в законі про суспільне забезпечення. Нові постанови внесено до конгресу на жадання президента Трумана.

ВСІ ВОЯКИ БУДУТЬ СЛУЖИТИ ЗА МОРЕМ

Секретар війни Генрі Л. Стимсон видав розпорядок ,щоб усіх вояків, які тепер служать при війську на території стейтів, вислати до служби заморем, коли лише мають відповідне здоровля і вишкіл і коли не були ще у заморській службі найменше 6 місяців. Вони мають заступити цих вояків, що повертаються домів. Таке пересунення має бути довершене найдальше до 1. травня 1946. року. Розпорядок звертає увагу, щоб насамперед висилати цих, що ще не покінчили 35 літ життя.

ГОВОРЯТЬ ПРО НОВИЙ ЗАГОВІР НІМЦІВ ДО ВІЙНИ

У підкомісії для Закордонних Відносин в вашингтонськім сенаті стверджено, що німці тепер ліпше підготовані до третьої світової війни ніж до другої і що німецькі провідники вже склали змову, щоб таку війну викликати. Підкомісія прийшла до висновку, що німецькі політики мають до свого розпорядку „довге й дбайливо розвинене знання агресії". Це знання опирають вони на деяких „великих обманствах", як каже підкомісія.

УЛЬТИМАТ ДЛЯ СТРАЙКАРІВ

Краєва Воєнна Рада Праці у Вашингтоні видала наказ нюйорській юнії доставців газет, щоб вони вернулися до праці найдальше в год. 8. рано в середу 11. липня, інакше втратять право до „замкненого членства в юнії" і право до таких полекш, які вони можуть дістати вспять від часу вибуху страйку. Страйк триває вже 9 днів, нюйорські щоденники не продаються ні в місті ні не висилають їх поштою по краю. Видавці підготовляють уже способи висилки газет на випадок, колиб теперішні страйкарі не вернулися до праці. Відповідну агітацію ведуть уже видавці по радіо.

ШКІЛЬНІ АВТОБУСИ НЕБЕСПЕКОЮ ДЛЯ МОЛОДІ

Товариство для Виховання Дітей у Вашингтоні видало свою опінію про вартість автобусів для шкільної молоді. Вони є загрозою для здоровля тому, що звичайно вони переповнені, а небеспечні ще й для моралі тому, що серед переповнення діти набераються некультурних звичок. В босах вчаться теж діти непослуху і тому опісля в школі панує недостача дисципліни.

Сенатська комісія прихильно настроєна до світового чартеру

Вчасі переслухання свідоцтв для зясування вартости світового чартеру для Злучених Держав можна завважати прихильність до чартеру між членами сенатської комісії для Закордонних Відносин. Бувший секретар стейту Едвард Стетиніюс у своїм свідоцтві за ратифікацію чартеру виказав конечність такої установи у світі, коли має бути встановлений постійний мир. А що такого миру потрібно, Стетиніюс навів цифри. Він каже, що в попередній війні народи посвятили 37,000,000 людей на жертвеннику війни, а вже в теперішній, ще не закінченій війні, впало вже 14,000,000 трупів, а крім цього є 45,000,000 людей ранених і в полоні. Новий чартер, за словами Стетиніюса, хоч і недосконалий, то все таки „є дійсно доцільним інструметном тривалого світового миру". Замітні є теж кінцеві слова Стетиніюса, коли він сказав: „У цій сильній вірі я прийшов перед вас скласти свідоцтво в користь ратифікації чартеру сенатом Злучених Держав. Ніякий інший край не має такого великого інтересу, як наш у скорім започаткуванню здійснення оцеї обітниці, яку подає світови Чартер Обєднаних Держав".

ЗАМІТНА АРТИСТИЧНА КАРІЄРА ІВАНА ГОДЯКА

Обемисту статтю на цю тему подає Ню Йорк Таймс з неділі 8. липня при обговорюванню нової фільми „Дзвін для Адано", яка діждалася першої вистави в салі Мюзик Гол в Ракефелл Сентер у Ню Йорку. Про цю нову фільмову штуку пише Бослі Кровтер в Таймсі з пятниці 6. липня і каже, що „оповідання переповідається головно через гру характерів, а всі головні характери в фільмі є оригінальні. Іван Годяк є знаменитий у своїй ролі Дхополя, сильний і без сумніву щирий і якраз лише з такими чертами чутливости, які відповідні для розвязки людських проблем".

Про карієру Годяка пише А. Г. Вайлер в згаданій статті з 8. липня. Він переповідає, як Годяк прибув з України до Пітсбурга в 1912. р., як перенісся до Гамтрамк під Дітройтом, маючи заледви 11 літ і там грав ролю сироти в українській драмі, яку виставлено в церковній салі; як він грав ролі в таких аматорських виставах аж до 18. року життя і як на підставі поручаючих листів він дістався до радіо-стації УУХУЗ, де відкрили його талант.

Записник Ґерінґа про націстівські пляни щодо Карпатської України

Часопис „Ню Йорк Геральд Трибюн" подає в ряді артикулів зміст того, що записував собі з різних розмов і подій націстівський маршал Ґерінґ. В числі з 10. липня поміщено зміст розмови Ґерінґа з польським амбасадором у Берліні Ліпским на тему Карпатської України. Записник подає, що з тої розмови виходило, що Польща зацікавлена Карпатською Україною в тому змислі, щоб вона належала до Угорщини, та щоб таким способом Польща мала спільні границі з тим краєм. Польща теж боялася комунізму в Карпатській Україні, а далі поширення всеукраїнських почувань і змагань, звернених в сторону Великої України, що зробилоб українську проблему в Польщі ще більше трудною.

До цього той, що передав цей зміст, додає ще свої завваги, що мали би служити до зрозуміння того, що позаписував Ґерінґ. Отже він каже, що націсти звернули спеціяльну увагу на українську проблему, звязуючи її з широкою пропагандою та підпольною акцією, чого центром був Відень. З одного боку інтригували вони Совети відірванням України від Росії, а з другого лякали Польщу Карпатською Україною, що моглаб стати центром українського націоналізму.

ВЖИЮТЬ НІМЕЦЬКИХ ПОЛОНЕНИХ ДО ВІДБУДОВИ МАНІЛІ НА ФИЛИПИНАХ

Лондонські джерела подають не потверджені Вашингтоном вісти, що знищена японцями филипинська пристань Маніля буде відбудована німецькими полоненими, куди їх вишлють з Злучених Держав під охороною американсьських нігерських вояків. Підчас Кримської Конференції такі справи обговорено, а Совети вже давно заявили, що будуть вживати німців до відбудови свого краю.

АМЕРИКАНЦІ ЗААРЕШТУВАЛИ ПОНАД СТО НІМЕЦЬКИХ БИЗНЕСМЕНІВ

Останніми днями переведено в Баварії, що є під американською управою, масові арешти німецьких промисловців і фінансістів, з яких многі були в тісних звязках з американськими і британськими бизнесменами. Число арештованих виносить понад 100.

ЗАБОРОНА „БРАТАННЯ" З НІМЦЯМИ ДАЛІ ВАЖНА

Не буде знесена заборона „братання" з німцями, яку наложила військова команда на американських вояків. Будуть деякі полекші, але знесення заборони не буде. А іде тут головно про мілітарну забеспеку, бо надіються, що зимою може прийти в Німеччині до розрухів.

СОВЄТИ ПРОТИ „РЕАКЦІОНЕРІВ" В ІРАНІ

Московська „Правда" знов заатакувала іранський уряд, домагаючись радикальних економічних та політичних реформ та виелімінування з уряду „реакційних елементів". Усе це є одначе звязане з нафтою. Совети домагаються концесій, а уряд відмовився їх давати Англії, Америці, а теж і Росії. Та остання з тим не погоджується.

ЖІНКИ ДЛЯ ОКУПАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ В ЕВРОПІ.—Дехто з американських вояків, що тепер сповняє військову службу в Німеччині, відійде незабаром на Пацифік, а його місце заступить якась з ВАКС, що ото відїзджає до Европи з нюйорської пристані, як це бачимо на образку. Червоний Хрест обдаровує їх солодощами.

ПОНАД 1,500 ЛІТАКІВ АТАКУВАЛО ЯПОНІЮ В ОДНМ ДНІ

Американці навістили властиву Японію летунським налетом такої величини, чого ще досі не було на Пацифіку. З летунських баз і літаконосців вилетіло в одній дні, у вівторок, понад 1,500 літаків різного типу, включно з над-фортецями. Понад 1,000 літаків бомбардувало саму столицю Японії. До помочі була американська фльотиля, що складалася з 26 літаконосців, панцирників, кружляків та контрторпедовців, та наблизилася цілковито до берегів Японії. Одна ескадра з бомберів B-29 відбула в обидва боки 3,960 миль, щоб бомбардувати промислове місто Сендаї, 190 миль від Токія.

ТІТО ПРОТИ „ГРЕЦЬКИХ РЕАКЦІОНЕРІВ"

Югославський маршал Тіто виступив з радіовою промовою, якою гостро заатакував малу Грецію в такий спосіб, що нагадує подібні виступи Мусолінія, заки він напав на цей край. Тіто закидає „грецьким провокаторам і реакціонерам", що вони висилають на границю військо, яке „провокує", стріляючи на територію Югославії. Через те, казав він, Югославія не може розброїться, а мусить держати армію. Далі він ще казав, що „тисячі і тисячі греків" знайшли приють в Югославії ,втікаючи перед „грецькими реакціонерами". Заповів ,що грецький нарід здобуде „свободу" і заповів ,що не хоче бачити в Югославії такої демократії, яка є в Греції, а яку дехто хотів би запровадити. При кінці Тіто заповів, що незабаром відбудуться в Югославії вибори „такі вільні, яких ще ніколи не було".

Та не зважаючи на цю політику Тіта, деякі кореспонденти таки пишуть про грецький „терор", звернений проти македонців, що живуть в Греції.

ОБОРОНА СТАЛА МІЖНАРОДНОЮ КОНЕЧНІСТЮ

Генерал Доглес МекАртур, промовляючи на отворенню спеціяльної сесії филипинського конгресу, заявив, що краєва оборона стала в теперішніх часах міжнародною обороною ,та що ніяка держава, хочби не знати яка сильна, не може в будуччині рахувати беспечно тільки на свої власні сили. З того виходить, казав ґенерал, щоб край не поробив усього, що потрібне для самооборони. Це тільки означає, що коли хочеться мати дійсний спокій на Пацифіку, то треба ввійти в такий міжнародний звязок, який найкраще такий спокій запевняє. Ген. МекАртур виступив теж проти тих критиків, що є проти самостійности Филипин ізза економічних причин. Злучені Держави, казав ґенерал, підуть у торговлі Филипинам на такі уступки, що економічні недомагання краю не стануть на перешкоді його незалежности.

АМЕРИКАНЦІ ПОМАГАЮТЬ АВСТРАЛІЙЦЯМ

В Голяндськім Борнео ,біля Макасарських Протоків, Австралійська Сема Дивізія зводить важкі бої з впертим опором японців. Та помагають їй американські сили, що стріляють з Семої Американської Фльотилі в японські позиції прямо понад голови австралійських вояків. Знов 13-та Повітряна Сила висилає літаки для бомбардовання ворога.

СОВЄТСЬКА „АМНЕСТІЯ"

Розпорядком совєтської влади звільнено переступників ,що були засуджені на вязничну кару до трьох років за нарушення дисципліни в воєнних заводах і в збройних силах. Вищі кари поменшено.

З МІСТ НА ФАРМИ

Японський уряд проголосив, що забере з міст, що їх збомбардують Аліянти, до яких 450,000 осіб і переселить їх на фарми, де вони будуть продукувати поживу. Таке переселення вже мало початись.

ПРОТИ „БЕЗУМОВНОЇ ЗДАЧІ"

Японське радіо передало промову адмірала Номури, що то був спеціяльним японським висланником до Вашингтону саме в тому часі, коли японці напали підступно на Перл Гарбор. Номура каже, що японці завдадуть американцям такі важкі втрати, що допера по них вони прийдуть до переконання, що це є „глупотою" вимагати від Японії безумовної здачі.

ПО „ЗОЛОТЕ РУНО"

Ще нема в Лондоні польського амбасадора від нового варшавського уряду, що зістав щойно визнаний ,але вже прибули два емісарі з Варшави, щоб дістати польське золото, що його вивезено з Польщі й вратовано перед Гітлером. Це має бути поважна сума, бо яких $60,000,000. Досі мав над ним контролю польський уряд, що був у Лондоні.

ЧЕРЕЗ МОСКВУ ДО ЯПОНІЇ

Японське радіо подає, що з Москви виїхало 10 японських урядовців, що були в дипльоматичній службі в Угорщині. Ті, що були в Німеччині, відїхали з Москви в четвер.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of Octobed 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Depastment, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокe число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Як поступати у допомоговій акції?

Хто хоче у теперішних, під різним оглядом таких складних обставинах, нести якусь справжню поміч українському народови в Европі, той мусить по застанові прийти до переконання, що як зорганізувати так і давати ту поміч — нині це річ надзвичайно складна і утяжлива. Тому вже те одно повинно нас усіх заставити зрозуміти, що ось такі надзвичайні часи вимагають надзвичайного такту, вирозуміння і згідливости від нас усіх, що хочемо дійсно помагати нашим рідним у старім краю.

Памятаймо, що якщо перешкодою у роботі є у нас те, що ми розжерті на пункті політичнім чи релігійнім, чи ще на якім, то тепер акція ратування наших братів стрічає повно інших, далеко тяжчих перешкод, які треба поборювати. Тому тепер не місце на перешкоди власного виробу. Тому, якщо наша допомогова акція має мати справжній успіх, то вона мусить бути ведена скоординовано, обєднано. Так, як це є бажанням усього свідомого й патріотичного громадянства.

До цього повинен пристосуватись кожний карний член нашої суспільности, деб він не був, на якому становищі не стояв би. У нас до цього йде, не зважаючи на перешкоди, які ще далі існують. Та згодом і ми дійдемо до того, до чого дійшли наші брати в Канаді. А там, як бачимо з преси, допомогова акція має загальне попертя у всіх часописах, у всіх церквах, у всіх партіях і групах, очевидно виключаючи комуністів. *Усі вони закликають збирати жертви* і всі кажуть слати до одного допомогового комітету. Таке поступовання є розумне, похвальне й патріотичне.

Не маючи тут змоги наводити на доказ сказаного відповідні місця з різних ґазет різних груп і різних вір, подаємо, для прикладу, що канадійський, український, католицький двотижневик „Світло" з 15. червня б. р. закликає американських і канадійських українців такими словами: „Покажім свою віру і любов, свою побожність і патріотизм! Не словами, а ділами! Всі жертви треба посилати на нижче подані адреси...". І тут подає часопис адресу „Юкрейніен Канедіен Реліф Фонд" і адресу Українсько-Американського Допомогового Комітету в Філядельфії.

Такий шлях це шлях справжнього братолюбія, справжньої національної карности і справжнього патріотизму. Особливо, коли він ще получений з таким дійсно гарячим закликом, як от: „А чи ми моглиб слухати в церкві читання св. евангелія про те, що треба „любити свого ближнього, як самого себе", або тієї притчі про милосердного самарянина, що то заопікувався навіть своїм ворогом і врятував його від смерті, як ми навіть своїм браттям-українцям, що терплять такі невиносимі муки ,цим найнещасливішим між найнещавливішими — українським жертвам жорстокої війни не хотілиб вислати допомоги?"

Ось так треба глядіти на допомогову акцію і нам в Америці!

ВІЧНІ ПРАВДИ І ПОЛІТИКА

Бувший премієр Франції і визначний державник Французької Радикально-Соціялістичної Партії Едвард Еріо повернувся з німецької неволі і заняв своє місце в партії. Це той самий Еріо, що вчасі штучного советського голоду на Україні їздив до Советів, відвідав Україну і не найшов там нічого замітного, тобто „все було до ладу". Згідно з телеграмою з Парижа до часопису Ню Йорк Таймс, Еріо, промовляючи на зібранню своєї партії, сказав між ін. такі замітні слова:

„Після мого повороту до Франції мене мучить одна думка, а це, що ми більше потребуємо реформи моральної ніж політичної. Мені здається, що ми затратили всякий змисл до чесности, льояльности і до додержання даного слова. Я не знаю, чи теперішні часи є управнені давати лекцію моральности минулим часам".

Коли пригадати оті недавні часи, коли то самий Еріо цинічно закривав страхіття і винищування людей на Україні під Советами і порівнати їх із теперішніми, коли то німці винищували населення Франції, то тяжко рішити, котрі то часи були більше неморальні. Лише, що тоді Еріо не відчував цеї неморальности, бо самий на собі не пережив, ані не переживала їх його Франція. А щодо його партії, то хіба требаб сказати, що під його проводом вона якраз підготовляла оцю загальну нечесть й неморальність, яка тепер навіть і його діткнула. Та це вже добрий знак, що Еріо ще за свого життя міг переконатися, що „як хто малює чорта на стіні, то тоді чорт і прийде".

Інтересне, що саме того самого дня, коли Еріо виголошував свою промову в Парижі, його колишній союзник, маршал Сталін, святкував бенкетом Свято Перемоги над Німеччиною. І тоді, як відомо, виголосив тост на честь „простих людей". У цій своїй промові він сказав таке:

„Я хочу піднести чашу за простих людей, які находяться в такім положенню, що його їм ніхто не завидує; за цих людей, що є шприхами в колесі великого державного апарату, а без котрих ми, всі — маршали й команданти армій, попросту сказати, не варті й мідяного гроша. Бо коли одно колесо з машини випаде, тоді все валиться. Я пю за здоровля отих простих, звичайних, скромних людей... Про них не пишуть, вони не мають високого звання, вони не займають високих становищ. Але вони творять фундамент, на якім все стоїть. Отже за здоровля отих людей, дорогі товариші!".

Чи не знамениті слова! Такі, що простій людині мусять очі зайти сльозами, як їх чуєш. Та як зате будемо це відчувати, коли рівночасно згадаємо поведінку Сталіна супроти міліонів отих простих людей, коли пригадаємо собі безсердечне вимордування міліонів простих людей не на війні, а вчасі миру? І то все це на те, щоб Сталін і його Комуністична Партія могли втриматися при владі і брутально панувати на Україні, чи в інших неросійських кбаях. Розваживши це, ставимо собі питання: Чи це говорить старий цинік, чи який забудькуватий чоловік, який не памятає, що він учора зїв на обід?

Але можуть насуватися і сумніви.

От, можливо, що Еріо, перебувши досвід на самому собі, і Сталін, переживши страхіття війни, справді приходять до висновку, що таки треба вернутися до основних, наглядних життєвих правд. Та наразі нема доказів на такі переміни, особливо, коли іде про режім Сталіна.

Саме недавно святкувано День Американської Незалежности. З цієї нагоди люди нагадували собі Декларацію Незалежности, проголошену в американському конґресі 4. липня 1876 р. У ній находимо такі правди, які навіть зазначені як такі самозрозумілі, що на них не треба доказу. Якіж це правди? В цій декларації сказано щодо цього таке:

„Ми вважаємо, що ці правди є самозрозумілі, а це: що всі люди є створені рівними; що їх наділив Творець певними правами, яких їм не можна відобрати; що між ними є Життя, Воля й змагання до Щастя".

З нагоди цього, що американський сенат дістав до затвердження чартер Обєднаних Держав, багато пишеться про великі ідеї, висловлені на вступі до чартеру, а дехто порівнує ділання чартеру до ділання американської конституції і деклярації. Усюди підчеркують те, що самі заяви, чи то сказані чи писані, можуть остати мертвими буквами на папері, доки не буде бажання їх сповнити.

Таке саме можна сказати і про оті заяви, які сказав Еріо про потребу чесноти, а Сталін про признання заслух простих людей. Якби так провідні люди придержувалися отих самозрозумілих правд у прилюдному життю, у своїй політичній діяльности, то не булоб цих страхіть, про котрі навіть старі циніки мусять тепер говорити.

Від чогож то залежить, щоб і провідні політики, дипльомати і державники притримувалися самозрозумілих правд?

Можливе, що припадком помістили нюйорські ґазети з дня 24. червня, коли писали про Еріота, теж новинку про методиського єпископа д-ра Артура Мура з Атланти, стейту Джорджія, який виголосив в Коліджейт Чорч при Пятій евеню в Ню Йорку, проповідь, а в ній , між іншим сказав:

„Є очевидним для всіх людей, що вилікування світу з горя не дасться довершити через одну або другу політичну чи суспільну теорію; і не через насильну зміну уряду, але через тихий і малий голос, який промовляє до сумління й до серця".

Це знаменита пригадка і начасі: Даремні всі промови і голосні заяви, даремне пиття на здоровля широких мас і „простих людей", коли людина не тримається у відношенню до тих мас і людей вічних правд у своїм сумлінню і поступованню.

Україна в Советськім Союзі

Дискусується тепер досить багато питання, чи Україна є державою, чи ні. Щоби відповісти на це питання, потрібно в першій мірі розглянути, які права має Україна на основі конституції Советського Союзу. Про ці права говорить кілька параґрафів конституції, як про права **союзних** республик (а Україна є одною з союзних республик).

Найбільше говорить параґраф 14, хоч він говорить тільки посередно. Він говорить про те, які права залишаються для самого Советського Союзу. Ось вони:

1. Представництво Союзу в міжнародніх зносинах, укладання й ратифікація договорів з іншими державами і назначування загального характеру взаємин союзних республик з чужими державами;

2. Питання війни і мира;

3. Принимання нових републик в склад Советського Союзу;

4. Нагляд за виконуванням конституції Советського Союзу і забезпечення згідности конституцій поодиноких союзних республик з конституцією Советського Союзу;

5. Затверджування змін кордонів між союзними республиками;

6. Затверджування утворення нових країв та областей, а також нових автономних републик в складі союзних републик.

7. Оборона і керівництво всіми збройними силами Советського Союзу;

8. Зовнішна торговля на основі державної монополії;

9. Охорона державної забеспеки;

10. Встановлювання народногосподарських плянів Советського Союзу;

11. Затверджування єдиного державного буджету Советського Союзу та податків і прибутків в буджетах — союзнім, републиканськім і місцевім;

12. Управа банками, промисловими і сільсько-господарськими установами й підприємствами, а також тороговельними підприємствами загально - союзного значіння;

13. Управа транспорту і звязків;

14. Керування грошевою і кредитною системою;

15. Державна асекурація;

16. Укладання і надавання позичок;

17. Встановлювання основних засад землекористування, включно з надрами, лісами і водами;

18. Встановлювання основних засад освіти й охорони здоровля;

19. Орґанізація єдиної системи народньо-господарського ладу;

20. Встановлювання основ законодавства про працю;

21. Законодавство про судовий устрій; кримінальний і цивільний кодекс.

22. Закони про союзне громадянство і права іноземців;

23. Видавання загально-союзних актів амнестії.

Дальший параґраф конституції, параґраф 14, великодушно говорить, що поза вичисленими точками кожна союзна република має самостійність. Як би це переповісти іншими словами, то можна би сказати: Як може хтось найти ще що, що в повищім параґрафі не включене, то це може бути правом союзної републики, поки Советський Союз його відповідно не обмежить.

Говорячи окремо про права поодиноких союзних републик, параґраф 60 конституції вичислює, що може робити верховна рада союзної републики. І так вона може:

1. Ухвалити конституцію своєї републики та робити зміни згідно з конституцією Советського Союзу (як застерігає пар. 14, — 4);

2. Затверджує конституції автономних републик, які належуть до її складу, і визначує межі їх територій (з застереженням з пар. 14., — 6);

3. Затверджує народно-господарський плян і буджет републики (з застереженням в пар. 14 — 19 та 11).

4. Давати амнестії й помилування для громадян, засуджених судом союзної републики.

Параграф 81. конституції говорить, що рада народніх комісарів союзної републики може видавати постанови і розпорядки на основі законів своєї републики, або **на основі постанов і розпорядків ради народних комісарів Советського Союзу.** Іншими словами комісарі Советського Союзу мають право розказувати комісарам союзної републики, а ці розказують про те саме населенню своєї републики. Не тільки це. Дальший параґраф 82, дає право раді народніх комісарів Советського Союзу **„припиняти** постанови й розпорядки рад народних комісарів автономних републик". Значить, краєва рада народних комісарів видає якийсь розпорядок, або постанову, але Москва кричить: „Гов! Це не важне! Не слухайте цього!" І лишається на тім, що Москва каже.

Остаточно на права, союзних републик в Советськім Союзі вказує параграф 83 конституції, який говорить, які мають бути комісарі в союзних републиках. Ось вони: 1. комісар харчевої промословости, 2. легкої промисловости, 3. лісової промисловости, 4. земельних справ, 5. зернових і тваринницьких господарств, 6. фінансів, 7. внутрішньої торговлі, 8. внутрішніх справ, 9. справедливости, 10. охорони здоровля, 11. освіти, 12. місцевої промисловости, 13. комунального господарства, 14. соціяльного забеспечення, 15. закордонних справ (згідно з застереженням в параґрафі 14. —1). Ніодин комісаріят не має необмеженого права, бо всі вони обмежені наведеним вище параґрафом 14.

Поза те в склад ради народніх комісарів кожної союзної републики входять уповажнені загально-союзних комісаріятів і на них тяжить подвійна відповідальність, так перед урядом в Москві, як і перед урядом союзної републики. Ясна річ, що колиб виходила яка суперечність між цими урядами, то вони повинні би йти кожного разу за вищим урядом, що призначував їх, тобто за тим, що в Москві.

Одним словом про автономні права союзних републик даремно говорити. Вони мають автономію лише настільки, наскільки держуть крок після команди з Москви. — („Український Голос").

ДИВНІ НОВИНИ

ЗАРЖАВІЛИЙ КЛЮЧ ДО СКАРБУ НУЖДАРЯ

Коли 28. червня 1945. р. в Шікаґу поховали 75-літнього Келстіна Кієзу, хтось заінтересувався його вбранням. Кієза жив як правдивий нуждар у готелю, де поставлені ліжка для бідаків в одній великій салі і де за нічліг платиться 20 центів денно. Свого часу він був сторожем при надземній залізниці в Шікаґу, а перед смертю пішов до шпиталю, де вмер з недоживлення й голоду. Коли в полишенім убранню найшли заржавілий ключ, переконалися, що це ключ до банкового ящика. Там найшли тестамент і гроші всумі $250,000. Маєток записав Кієза католицькому архієпископови на втримання бідних.

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з імігрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

37)

Наступного ранку притрапилася Безхатному неаби яка подія. Пішов він до банку міняти чек. Банк відомкнений, відчинене віконце у будці касієра, а на столику пачки стодолярівок, пятьдесяток, двацятьдолярівок і дрібніших банкнотів. Просто, простягни руку в віконце і бери, бо в банку ані душі. Безхатний кашляв, тупав, ходив по кімнаті, врешті закурив і нічого, — ніхто не показувався. Безхатний думав уже, що на банк можливо був напад і хтось сполошив грабівників. Не знав, що діяти, чи забиратися йти, чи ждати. Докурив уже цигаретку, коли по сходах затупотіло. Вбіг молодик, поглянув на пачки банкнотів, на відчинене віконце і аж поблід. Тремтючими руками швидко зміняв чек, тоді поховав гроші. Видно, пішов був снідати, а про гроші й віконце забув. Коли Безхатний вийшов з банку, зо стації, ярдів сотку від будинку, відїздив на схід особовий поїзд. Інший на його місці ризикував би скористатися. А йому не прийшла навіть до голови така думка.

Не стався і виїзд до Юкону. Павло поїхав десь на схід, Олекса до рідні в Альберту. Перед виїздом зайшов до Безхатного. По давному від дверей викрикнув:

— Знаєш? Моя господиня втекла і знов вернулася!

— З грішми втекла? — спитав Безхатний.

— А хтож без грошей її схотів би? Втікла з якимось полячком, що став на кватирі, і всі гроші до центуся забрала. Той романсував з нею щось з місяць, поки грошей не видурив, а потому коліном в те місце, звідки ноги ростуть і гайда! Гони до коваля!

— Так такій шлюсі і треба! І приняв чоловік?

— А щож мав робити? Як би не діти, може й не приняв би. Адже зруйнувала його. Плакав розповідаючи. Господиня тепер тихше води, нижче трави. В очи соромиться поглянути.

— Може й добре життя ще матимуть, коли покаялася щиро. Гроші набутні!

— Егеж, набутні! Не так легко тепер їх набути. Обікрасти чоловіка, обікрасти власних дітей, що ні говори, занадто підло!

— Хто каже ні? Та, раз її чоловік приняв — не нам її судити. От що значить, коли людині занадто легко жити на світі! Хліб шкіру підїдає, і з доброго життя божеволіє!

Поговорили й розпрощалися на довгі роки. Безхатний міг зостатися у Стронґгеда на трачці. Послідовний у своєму поступованні не схотів у багатої людини прохати, а старий запропонувати роботу не здогадався. Може й не хотів. Може сподівався, що чужинець стане влізливим. Так і розсталися, — оба думали на завжди...

В подорожі до Винипеґу Безхатний, як завжди де будь ідучи, читав. Проти нього розсівся грубий робітник майнерського вигляду. Слово по слові, розговорилися. Майнер розповів, що працював десь на Червоному Озері в копальнях золота, запрацював поверх вісім соток долярів, а тепер їде до Винипеґу відпочати. Відпічне і поїде на будову залізниці з Ди Па до Порт Чорчил на Гудзонській затоці. По його оповіданнях за літо там по півтори тисячі заробляють. Радив триматися його: він знає усіх управителів доріг і по його рекомендації Безхатний дістане роботу на „екстраґенку", або ще краще, — поїдуть з ним на північ. Прохав через пару днів зайти до нього, дав адресу. По приїзді до Винипеґу вчепився Безхатного зо стації. Разом шукали для нього кватири, бо в чужинців Безхатний кватирювати не хотів.

Весна у повному розквіті. У місті тисячі безробітних. Не менш пятнацять тисяч постійних жителів кормилося на допомозі. Місто перехарчовувало не одну тисячу робітників переходових. Кілька днів думав Безхатний, кудиб йому рушити. Бо й гроші топилися наче сніг на сонці. Пригадав знайомого, пішов на дану адресу. Відчинив йому підпилий господар хати, середнього віку чоловічина, відражаючого виляду. На його обличчі кожна випита пляшка трунків зіставляла нестертий слід у вигляді кровяних жилочок на носі й щоках, на мішочках під очима. Кожна мабуть випита пляшка додавала на обличу одну кроваву ниточку, а було їх певно десятки тисяч. Побачивши господаря, Безхатний нічого кращого не сподівався й від знайомого, того господара кватиранта. Але, рад не рад, мусів зайти раз йому відчинили.

В кімнаті майнера застав видовище! Стіл заставлений пляшками пива й горілки. Пяний його знайомий белькотів щось незвязане, час до часу викрикуючи: — Я Микола Другий! Я кайзер Вилгельм! — Кожний викрик прикрашувався мистецькими матюками; стіни від них здається червоніли. Стіни може, тільки не дві може двістафунтові жіночі істоти, піводягнені, підпилі не менш господаря. Крутилися коло дядька, гралися, але на того їх заходи вже не впливали. Доглянувши в дверях Безхатного — огидні меґери посунули до нього. Він швидче завернув: не міг втриматися від охопившої його огиди, сопуху пяних тіл. Товстухи вибігли аж на сходи його ловити. Два стусани одній і другій під груди меґер трохи охолодили. Попадали на сходи й почали заводити. Поки Безхатний збіг на діл, вже співали, розсівшися проти дверей на сходах.

(Дальше буде).

ЩОБ СПОВНИТИ ЯК СЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

Перл. С. Бак.

Незабезпечення зроджує ненависть

(Загальна Рада Американської Єдности дістала від Перл С. Бак — голови організації „Схід і Захід" та визначної письменниці — дозвіл на скорочений переклад цеї статті, яку вона написала для „Лейбор Ріпортс").

Багато писалося й говорилося на тему расової та релігійної дискримінації. Але ті слова не мали значіння, наколи вони приймалися людьми тільки як певного роду інформації, а не збуджували сумління, не викликали осуду, не спонукали до чинности.

Сьогодня вказівки про безпідставність, несправедливість і небезпеку релігійної та расової дискримінації настільки поширені в Злучених Державах, що не тільки кожна доросла людина, але певно і кожда дитина знає, чому вона не повинна ставитись з упередженням до людей іншої віри, не тої самої раси. Але тому, що слова не дійшли до сумління, чимало людей надалі продовже ставитись з упередженням, бо населення тих країн має інший кольор шкіри.

Живучи в Західній Півкулі, маємо добре памятати, що Латинська Америка складається з країн, які не знають подібної дискримінації й які осуджують упередження істнуючі в Злучених Державах, бо вони підривають „добро-сусідську" політику. Будучий мир в нашій країні залежить від добрих відносин зі всіма народами Азії та Латинської Америки. Без добрих, добрих відносин поміж країнами, війна стає неминучою, хоча проте чимало людей воліє затримати свої упередження, ніж плекати добру волю до інших.

Ті люди не слухають доказів науки. Впродовж останніх пару літ антропольоґи представили багато наукових доказів того, що кольор шкіри, віра, чи національне походження не дають ніяких підстав для того, щоби якусь людину рахувати за приналежну до „вищої" чи „нижчої" раси, чи ґрупи. Чим пояснити те, що люди залишаються глухими до тих наукових доказів? Можна це пояснити тільки тим, що упередження, які ведуть до дискримінації, часто не є виявом розуму, але почуття, емоції. А це почуття зродилося зі страху. Як усунути страх, упередження значно зменшиться, якщо не зникне зовсім.

Що це за страх, який викликає у людей ненависть до своїх співгромадян? Цей страх являється в наслідок соціяльного та економічного незабезпечення, страх за завтра. Доки панують ці два роди незабезпечення — що трапляються часто в нашій країні — упередження, а тому й дискримінація будуть надалі істнувати. Злучені Держави можуть змінити таке положення. Можуть завести соціяльне та економічне забезпечення, даючи однакові можливости для всіх, дбаючи за всіх у випадку хороби та старого віку. Як тільки буде усунений страх перед незабезпеченням, відпадуть і підстави для упереджень, дискримінації, яка вже не матиме грунту під собою. Це можна перевести в рамках наого сучасного суспільства. Можна оподаткувати надмірні прибутки й гроші вжити на народне забезпечення. Можна гарантувати й стабілізувати заняття, в демократичний спосіб. Цей спосіб не вдається тільки тоді, коли окремі особи або групи дістають більшу ніж їм належиться силу, соціяльну чи економічну.

Всі анти-дискримінаційні організації не матимуть успіху, якщо не будуть працювати для зміни соціяльних та економічних умов, що зроджують страх, який виявляється в упередженнях. Та навіть при такій умові вони не матимуть успіху, якщо кожда організація буде змагатися тільки за інтереси своєї групи. Коли нігри змагаються тільки за нігрів, жиди тільки за жидів, робітники тільки за інтереси робітників, жінки за інтереси тільк жінок, — це вода на млин тих, хто не хоче рівности, хто зацікавлений в поширенню упереджень. Всі окремі групи повинні спільно вести боротьбу проти основ нерівности, за рівність всіх людей, а не тільки своєї власної групи, — тільки тоді можна сподіватися успіхів. Боротьба за людську рівноправність буде одночасно боротьбою за народи Індії та Порто Ріко, за людей Кореї та Африки, за справедливість для хінців і поляків тавсіх інших народів; це значить забезпечення для беспечности для якоїсь одної країни, якщо її нема для всіх.

Минув час дрібненьких досягнень. Те, що білі вважають необхідним для себе, є необхідним також для людей різних кольорів. Католики та жиди повинні мати таке саме забеспечення як і протестанти чи магометани. Тільки в такий спосіб можуть всі мати забеспечення.

Я хотілаб, щоби всі старання в боротьбі з упередженнями провадилися спільно, щоби були зосереджені на боротьбу з самими основами страху перед незабезпеченням. Рівність всіх членів суспільства, рівність економічних умов можливі для переведення в життя в умовах нашої демократії. Вони необхідні, якщо демократія має стати дійсністю для народів всіх кольорів шкіри, всіх релігійних вірувань, рідного національного походження.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

29. червня 1905. р.

ВІДКРИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ У ВИНІПЕГУ.

В суботу 17. червня відбулося у Виніпеґу відкриття Українського Народного Дому. З цеї нагоди відбувся вечерок з передмовою, співами, деклямаціями, монольоґом і діяльоґом. Програмою занявся Кружок Української Молодіжи. Вечерок випав не зле і був добрий настрій духа, але було замало гостей. Аж дивно, чому така байдужність!

УКРАЇНЦІ ІДУТЬ ВПЕРЕД.

Урядники Юнії Злучених Углекопів кажуть, що українці більше інтересуються юнією ніж давні американці і ліпше платять свої вкладки. — Дуже приємно чути таке слово. Видко, що наші українці розумні і свідомі люди.

ПРАЦІ ЧУЖИНЦІВ ПРО УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ.

Останнічим часами культурний світ щораз більше інтересується українською справою. Недавно помістив звісний соціольоґ д-р Фридрих Герц в „Юманіте", органі французького посла Жан Жоре, простору статтю „Українське питання". Автор пише, що поневолений Росією український нарід є другим щодо чисельности слов'янським народом і начисляє 32,000,000 душ. Покликаючися на „Рутеніше Ревю", автор гостро критикує указ з 1876. року, яким заборонено українську мову в Росії. У вищій школі політичних наук в Парижі на засіданню історичної секції її голова д-р Жорж Вайл мав виклад про Україну, її історію і її значіння. Французький письменник Олександер Уляр оголосив довшу розвідку про відродження Росії, в якій присвятив окрему главу українцям.

6. липня 1905. р.

ДЕФІЦИТ В КАСІ У. Н. СОЮЗУ.

У днях 26. і 27. червня відбулося в МекКіспорт, Па., засідання уряду У. Н. Союзу. Із касового звіту довідуємося, що від 15. травня 1904. р. до 15. травня 1905. р. вплинуло до каси Союзу $47,518.57, а видано в тім часі $48,882.16, так, що лишився в касі за минулий рік недобір в сумі $1,363.59 і його треба було покрити з попередних доходів У. Н. Союзу. Причиною недобору були великі виплати посмертних запомог. Готівка в головній касі з кінцем травня 1905. р. виносить $16,491.75.

НАДІЇ ДЛЯ ЕПІЛЕПТИКІВ

Відомо, що людина хора на сухоти або на дитячий параліж може видужати, якщо завчасу звернеться до відповідного лікаря та буде слухати його порад. Це саме відноситься і до людини, хорої на епілепсію — падучу хоробу. Цьому сприяють нові, модерні способи лікування. Про це говориться в брошурі, недавно виданій Комітетом Публичних Справ в Ню Йорку. Автор брошури, Герберт Єрес, згадує, що „багато людей все ще вважають цю хоробу за невилічиму". Далі каже: „Таке поняття, що тривало віками, виникло в наслідок страху перед невідомим. В стародавні часи на людину, хору на епілепсію дивилися як на особу, яку посіли біси. В недавніх часах вважалося, що ця хороба має звязок зі слабим розумом, з психічними недомаганнями. Тепер лікарі, які досліджують ту хоробу, запевняють, що на кождих 100 хорих, 80 можуть провадити нормальне життя і працювати.

„Епілептики", каже автор брошури, „мають право займати працю, яку можуть виконати". Вони вже з успіхом працюють як доктори, адвокати, священики, інжиніри, вчителі, фармери, урядники, механіки, фабричні робітники, кравці, письменники та музиканти. Вже це є доказом, що епілептики не є нижчими інтелектуально. фактично, для більшости з них праця є одною з важних форм лікування.

Важне, щоби громадянство більше ознайомилось з цею хоробою, вже хочби тому, що по війні певно буде більше хорих на епілепсію, ніж коли перед тим. Рани в голову, тяжкі потрясення, переживання підчас боїв можуть викликати припадки тої хороби.

Хорі мають бути під доглядом лікарів-спеціялістів, знайомих з модерними засобами лікування, в той-же час самі хорі повинні стреміти до одужання і працювати в тому напрямі. В брошурі описано хоробу, говориться про те, що спричинює хоробу, подається список ліків, що їх вживають для облегчення, а також дається порада стороннім людям, як вони повинні поводитись з епілептиками. Чи може дитина, хора на ту хоробу, ходити до школи? Відповідь — так, якщо вчителі готові помагати. Розумове заняття та вправи для тіла, як відомо тепер, помагають у боротьбі з хоробою. Чи може епілептик женитися? Автор брошури каже, що то залежить почасти від того, з ким має женитися. В більшости випадків, епілепсію можна контролювати, а задоволена людина ліпше це робить, ніж нещасна. Чи може епілептик мати діти? Майже всі лікарі минулого покоління сказали би: ні. Сьогодня ті, що докладно досліджують це питання, кажуть — так. Досліджено, що приблизно одна дитина на сорок, народжених від епілептиків, є хора на ту саму хоробу.

Автор закінчує свою брошуру такою порадою до всіх: кожний повинен ознайомитись з новим висвітленням хороби. З того пізнаємо, що епілепсія не є якоюсь ганебною хоробою, що з бігом часу та відповідним лікуванням хорий поправляється і що хороба може — і повинна — бути під контролею. Коротко, епілептики є люди і хочуть, щоб до них ставились як до людей.

Загальна Рада ФЛІС

Вояки — Учасники зїзду Союзу Українських Канадійських Вояків в Брукселі, Бельгія. — Великдень 6. травня 1945, перед церквою. — З канцелярії КУК.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДІТРОЙТ, МІШ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 75, відбудуться в неділю, 15. липня, в год. 1. пополудні, в салі У. Н. Дому при Мартін ул. Просимо членів прийти на збори, бо будуть важні справи до вирішення. — За уряд: М. Присташ, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Згода, від. 194, відбудуться в суботу, 14. липня, в год. 8. ввечір, в гали де все. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо секретар роздасть деяки дивіденди. — За уряд: І. Король, предс.; Д. Гуминюк, кас.; Я. Салій, секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. — Тов. Згода, від. 20, повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 14. липня, в годині 8. ввечір, в Укр. Хаті. Всі наступні збори будуть відбуватись в трету суботу в місяці. — Й. Крупка, секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. — Піврічні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, відбудуться 15. липня, в 2. годині, в Набожинського. Взиваємо довгуючих членів заплатити свій довг. — І. Шегера, предс.; Д. Федина, кас.; Н. Лісний, секр.

ТАМАСТОН, КОНН. — Тов. Укр. Січ, від. 421, повідомляє, що збори відбудуться 15 липня, в Укр. Домі, 91 Проспект ул., в 2. годині пополудні. Просимо всіх членів прийти на час. — За уряд: А. Береза, предс.; Т. Михньов, кас.; Й. Шеремета, рек. секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 241, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться 14. липня, в годині 6. ввечір, в гали 74 Геріс ул. Обовязком кожного члена є явитися на збори. — Уряд.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Бр. св. О. Николая, від. 369, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. липня, в год. 6. ввечір, в гали церковній. Кожний член має прийти і заплатити свою вкладку та забрати собі свою дивіденду з У. Н. Союзу. — М. Куба, секр.

КЛИФТОН, Н. ДЖ. — Збори Тов. Укр. Січ, від. 182, відбудуться в неділю, 15. липня, в годині 2. пополудні, в гали парохіяльній, 45-47 Говп Еве., Пасейк. На порядку нарад є товариські справи до полагодження, тому обовязком кожного члена є прийти на збори. Довгуючих членів напоминаємо вирівнати свої залеглі вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — О. Боднарчук, предс.; Г. Яськів, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. У. Н. Союзу, від. 292, повідомляє усіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 15. липня, в годині 12:30 вполудне, в гали У. Н. Дому, 4655 Мартін ул. На ці збори обовязково мають явитсь усі члени, бо буде звіт уряду і контр. комісії за пів року. Пригадуємо тим членам, що платять вкладки річно і піврічно, щоб заплатили свої належитости найдальше до 22. цего місяця. Хто ще не дістав дивіденди хай прийде на збори і дістане. Просимо всіх тих, що ще не зложили своєї жертви на потерпівших у війні, щоб зложили якнайскорше. Приєднуйте нових членів, за що дістанете нагороду. — І. Форись, предс.; І. Андрусевич, кас.; П. Кізел, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Бр. св. Володимира, від. 130, подає до відома своїм членам, що піврічні збори відбудуться в суботу, 14. липня, в годині 8. ввечір, в церковній галі, 30 Іст 7. вул. Кожний член обовязаний прийти на ці збори, бо крім піврічного звіту, є важні справи до полагодження. Також просимо тих, котрі ще не забрали своїх чеків дивіденди, щоб прийшли і забрали. — За уряд: П. Стахів, предс.; Н. Підгайний, кас.; К. Коваль, фін. секр.; І. Серединський, рек. секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Василія, від. 339, відбудуться в суботу, 14. липня, в год. 7. ввечір, в домі Громади, 3322 Норт Лавренс ул. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи і кожний отримає свого чека дивіденди. — За уряд: І. Сорока (ст.), предс.; І. Сорока (мол.), кас.; А Хромяк, секр., 3549 Chippendale Ave., Phila. 36, Pa. Phone May 2797.

ПОШУКУЄМО 407 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

91—92)	Михайло Балабан (сам $100, жінка і діти $100), Гюстон, Тексас	$200.00
93)	Іван Зазуляк, Ню Орлінс, Луїзіяна	100.00
	Разом	$ 300.00
	Попередно проголошено	9,000.00
	Разом	$9,300.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — **просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на** „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA

P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

ЖАРТИ

У ресторані у военному часі.

Гість до кельнера: Замовте мені спаґеті з меленим мясом.

Кельнер: Без спаґетів, чи без мяса? Я певний, що нам бракне одного або другого. А може ви любите крила з индика?

Гість: Так, але як крила походять ще з тих часів, коли индик міг ними махати. А як би так дістати горнятко кави.

Кельнер: Я вернуся за пів години і скажу. А може хочете щось на десер з вашим обідом?

Гість: Та з яким обідом?

У ПОЛОНИНІ

(Спомини старого вівчаря).

Ти гадаєш, небоже, що то мала робота сімсот овець! Атже то живе, атже то кождий свій розум має. Не великий розумець — звичайно німина — а все таки такий, як Бог йому дав. Ади, в ліс зайде, чи в полонину, то все держиться купи. Не розбігаються одно туди, друге сюди так як рогата худоба. А все купкою.

А медвідь злодій тільки й чекає на те. О, він також має розум! ще й який. Не даром вуйко пан Кулаковський! Сидить за колодою й чекає, аж цілий гурт овець увійде між виверти, а тоді тільки скік і має їх усі, як у стайні. І всі видусить до одної. А вони біднятка вже навіть не бегечуть, тілько зібються у купку й чекають тихо своєї смерти.

Палиця в руці цівка через плече, сопілка за поясом — так я, небоже що рана вирушав за вівцями. Три пси — цуцу! На перед гурми один, а два по боках, а я з заду. Іду тай постоюю. Овечки як рій пчіл розсипалися по зеленому. Чорна купка, біла купка, чорна купка, біла купка. Тут ущипне травку,там ущипне тай далі тай далі. Не пасе так, як худобина, тільки щипле, як дитина, ніби бавиться, ніби поспішає десь кудись. А передом барани, коменданти. Гурми не треба завертати, тілько їх. А бирьбирь! А дря-у!

А гарно там у нас у горах, у полонині! Ой гарно! Делікатно!

Гарно там у нас! Ой! Господи! Досить чоловік наймитував, гірко бідив, на чужих робив, а про те не жаль згадати. Вийдеш у полонину — зелено довкола, тілько головатні тулять до землі свої білі головки, мов цікаві очи визирають споміж трави та моху. Холодно. Вітер тягне. Дихаєш широко повними грудьми. Все довкола пахне, все так і дихає на тебе здоровлєм і силою. В низу ліс оперізує полонину чорною свіною, а над то бою піднімається кругий шпиль гори. Тихо довкола, тільки вівці шелестять у папороті, десь колись пес гавкне, зелена жовна застукає в лісі або закричить вивірка. А я йду собі помалу, стану, сопівку зза ременя, як не заграю, як не задрібочу, як не думки, аж серце в грудях підскакує, або сльози на очи навертаються!

Го, го! Вуйку-небоже! То так не йде! Одна вівця, то ніби нічого, але нині ти зарізав одну, завтра заріжеш дві, а позавтра передусиш мені пів гурми. Ні, небоже! Такої угоди в нас нема! Ти гадаєш, що я цівку тілько на пострах ношу? Го,го! Вже я віджалую ночи, вже я засяду на тебе в тім виверті! Вже мені одно, смерть або жите, а з тобою мушу зробити справу!...

Злодій вуйко! Три ночи вимучив мене! Мабуть занюхав письмо носом — не. приходив. Але не мене здурити! Вже як хоч око вийми, Вітер стогне у верхівях смерік. Потік шумить у низу, а я скулившися серед коріня величезного виверту, цівку при оці, сиджу, чекаю надслухую. Вже чую, що йде, знаю, що мусить надійти по при мене і сиджу, дух у собі запираю. Хрусь - хрусь — уже близько. Витріщаю очи — суне мій вуйко, мов копиця сіна в темноті. Морду підняв догори, вітрить, суне звільна, обережно. У мене очи мало з голови не вискочать, так призираюся, щоб вицілити йому просто під ліву лопатку. Нараз він став, голову на бік — фукнув. Занюхав порох. Обертається на місці, щоб дати драла — й в тій хвилі бух-бух! З обох люф по льотці так і впакував. Навіть не зіпнув вуйко, мов від грому гепнувся на землю. Але то лише хвиля була така. За хвилю він зірвався з землі, рикнув, звівся на задні ноги тай просто до мене. Видно не дістав у саме серце. Я вже сиджу, не рушаюся, Втікати нікуди, набивати не час.

— Ну, — думаю собі, — коли я кепско трафив, тілько задрапнув його, то буде по мені. А втім — Божа воля. Раз мати родила.

Та поки що буде — маю ще сокиру за ременем. Сплюнув я у жменю, вхопив сокиру, перехрестився, поправив ноги, що були сперті на двох коренях, плечима оперся о сплетене коріняче вивертя, що, мов стіна, стирчало догори, закусив зуби, похилив голову в низ, щоб бачити добре тай жду вуйка. А він уже ось-ось. Хапається лабами за корінне, нюхає і ричить, так ричить, мов розгніваний пяний пяниця що не може сказати слова розумного, тілько чує, що лютий й ричить і пхається наперед. Ось він занюхав мою ногу тай досягає її лабою. Так немов би опік мене кропивою, не гірше. І в тій хвилі вістре моєї сокири по сам обух утесалося в вуйкову голову, розчерепило її до тла. Він ще раз застогнав — так тяжко, так жалібно, мов грішна душа на муках і повалився до долу, щез у непрозорій пітьмі, в ямі під вивертом. Я й сокири не встиг вийняти, таки з ним покотилася в низ. А тоді, як не скочу з виверта та хащами, та на плай, та лісом, та на поляну, та понад яр., ялівцями — одним духом опинився, на полонині коло кошари.

Стукаю.

— То ти Паньку? — питає бац ід середини.

— Та я, отворить.

Устав він, засвітив ліхтарню, отворив.

— Ну, що?

— Та нічого, — кажу.

— Був вуйко?

— Та був.

— І пішов?

— Ні, не пішов.

— А деж?

— Лежить.

— Що, ти? — Бац не договорив. — Ой, любойки, а тобі що в нозі? — скрикнув.

— У нозі?

Я й сам не знав, що мені в нозі й тільки тепер, поглянувши, я побачив, що весь ходак і вся онуча й вся волока — кровава й кров заливає сліди. Раз, однісінький раз мацнув мене вуйко по нозі й відразу продер і ходак і онучу й ногу, то я зомлів — крови багато витекло. Але бац, спасибі йому, вмів примовити, спинив кров, приложив якоїсь масти й за тиждень я був уже здоров. А вуйка на другий день знайшли неживого з моєю сокирою в головицу.

Іван Франко.

"That horse ought to put his bucks in War Bonds."

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДЕЩО З ЛИСТІВ ІВАНА РУДИЧЕВА З ПАРИЖА ПРО УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ І УКРАЇНЦІВ.

I.

Подаю уривки з листів п. І. Рудичева з Парижа:

„До Франції все більше і більше зїздяться наші люди з Німеччини, які були на примусових роботах. З Берліна аж до ріки Лаби, то дуже великий кавалок дороги; йшли вони пішки, а там американські війська направляли їх потягом до Парижа. Ті всі українці виглядають так убого, що дивитись на них страшно. На їхнім тілі одежа з паперу, а деякі голібосі. Мені сумно писати такого листа. Та ми тут звикли до всіх страхіть. Чого тільки ми не пережили за ті пять років жахливої війни!...

„Тяжке життя у Франції. Неможливо дістати роботи, і наші люди переважно бідують. З харчами теж біда, нічого не можна дістати. Для наших українців, якщо тільки можливо, то хай американські українці відправлять стару одежу, то навіть краще ніж гроші.

„Одержали від Вас поки один пакунок з поживою. Поділились і дуже були вдячні, бож і за гроші всього того тут у Парижі не дістанеш.

„Багато робітників, які примусово прибули з українських земель до Німеччини не хотять їхати до Советської Росії, а втікають до Франції.

„Деякі хотілиб виїхати та їх большевики не пускають, а тримають їх в концентраційних таборах. Дітей же всіх примусово відбирають і відсилають до Росії.

„Дехто приїхав з Чехії і оповідає, що большевики, коли наступали на Прагу, кидали з аеропляні в бомби, і одна з них попала в Український Музей Визвольної Боротьби і багато дечого знищила. Музей є тепер в руках большевиків і доля його звичайно буде жахлива. Всі великі історичні цінности пропадуть, згинуть. Підчас боїв в Празі багато наших покалічено і вбито. М. і Наталія Дорошенко тяжко покалічена, дружина Мазепи вбита, Ірко Сірий - Тищенко вбитий, син Сірополка вбитий. Нещаслива доля нашої еміграції, що є на терені Чехословаччини, бож усе в руках большевиків.

„Німці розстріляли таких осіб: д-р Харитю Кононенкову, яка працювала в Сільськім Господарі у Львові, Олену Телігу, д-ра Леоніда Бачинського, д-ра Лехницького. Поляки вбили проф. гімназії Редьку і його жену.

„Померли у Львові в 1944 р. д-р Панчишин і Зенон Пеленський.

„Оповідають, що наші Владики: Арх. Холмський Іларіон Огієнко, арх. Лемківський Паладій Видибида і арх. Київський Мстислав Скрипник перебувають десь в Швайцарії. Невідомо лише про долю митрополита Полікарпа Сікорського.

„До Парижа прибув з Німеччини відомий публіцист д-р Д. Донцов".

II.

ПРО ДОПОМОГУ НЕЩАСНИМ ЖЕРТВАМ.

Перший лист п. Рудичева був надрукований в „Свободі" 10. квітня б. р. В кінці його я додав: „Хочеться вірити, що цей лист, в якім описано стільки горя, страждань і злиднів, промовить до українського серця і українці поспішать з помічю. Але як видно з останніх листів п. Рудичева, то в Америці знайшлись поки дві особи, що відправили пакунки з поживою, і одна з них відправила аж сім пакунків з поживою. Канадійські українці відгукнулись значно щиріше, звідтам деякі особи надіслали гроші.

Ось так наше громадянство поставилось неуважно до того заклику.

Живучи в достатках, ми забуваємо про наших нещасних емігрантів.

Ось читаємо майже кожного дня щирі заклики редакторів і деяких громадян в „Свободі", читаємо заклики від Українського Американського Допомогового Комітету, і щож? Порівнюючи малий процент наших громадян складають жертви, а решта мовчить.

Тут в Америці тяжко собі уявити, в яких жахливих умовах живуть ті нещасні українські люди, які залишились в живих після закінчення війни в Европі. Нема ні даху над головою, ні одежи на тілі, одно суворе чуже небо дивиться байдуже на цих нещасних голодних людей.

Ми теж у війні, ми теж несемо тяжкий тягар; наші сини віддають своє життя на далеких фронтах. Нам теж не солодко живеться. Але всеж ми живемо, яб сказав по панському, наше тіло прикрите гарною одежею, ми кожного дня маємо гарну страву, нам не приходиться ходити босими ногами, ні холод, ні голод ще не заглянув до нашої хати. А ті нещасні українські люди, наші брати по племени, по крови, по вірі, в багатьох випадках таки наші рідні і близькі, ось вже пять років пережили і перенесли нечувані знущання і звірства від німців; вони переважно їли брукву з капустою. По війні залишились безпритульними, безпомічними. І вони, ось ці нещасні, голодні, босі наші брати по крові простягають до нас свої висохлі руки і зі сльозами на очах просять нас: **Поможіть рідні брати, спасайте нас від голоду, накрийте наше непокрите тіло, аби можливо було притримати свій дух в слабім змученім тілі".**

Ті нещасні люди найбільше потребують поживи та одежі. А у нас одежі є досить. В кожній хаті лежить стара всіляка одежа. Все це лежить і міль їсть, а там у Франції, Швайцарії, Німеччині та одежа захистилаб від холоду тисячі наших українських людей.

Вунсакетська Православна громада порівнюючи маленька громада, нема навіть і 200 родин, а м. т. Злучені Організації при цій громаді і поодинокі громадяни зібрали $1,350 і вислали до У. А. Д. К. $950.

Крім того відправили в травні місяці до Українського Реліфу до Ню Йорку 1,000 фунтів поношеної одежи.

Отже коли наша громада змогла зложити таку жертву, то на нашу думку, всі громади можуть виконати те саме і в себе і за короткий час зібрати $300,000 з успіхом. Отже берімся всі до праці і надсилаймо жертви до Українського Американського Допомогового Комітету.

о. Петро Білон,
Вунсакет, Р. Ай.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СКРЕНТОН, ПА. — Піврічні збори Тов. Над Збруча, від. 280, відбудуться в неділю, 15. липня, в годині 3-тій пополудні, в У. Г. Клюбі, 608 Вест Лакавана Еве. Приявність всіх членів є обовязкова, бо буде звіт контролі за перший пів рік і інші справи до полагодження. — За уряд: О. Запоточний, Р. Рубльовський.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх члениць, що піврічні збори вібдудуться в суботу, 14. липня, і галі церковній, в год. 7. точно. Просимо всіх члениць явитися на означений час, бо маємо важні справи до вирішення і буде звіт контролі. — За уряд: Евдокія Геруля, предс.; Анастазія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх Михаїла, від. 147, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. липня, в галі парохіяльній, 803 Фронт ул., в год 2. пополудні. Просимо членів прийти на означений час та вирівнати сво вкладки. Довгуючі члени, коли не заплатять до 25-го, будуть суспендовані. — За уряд: Й. Матковський предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

ФРАНКФОРД, ПА. — Місячні збори Тов. ім. Д. Вітовського, від. 268 відбудуться в суботу, 14. липня, точно в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 2171 Вакелінг ул. Просимо всі членів прийти на збори, бо маєм важні справи до полагодження. Обовязком членів є приходити частіш на збори і платити свої вкладки н час. Просимо також не забувати приєднувати нових членів. — Уряд: Е. Питель, предс.; Г. Михалюк, кас.; І. Омелян, секр.

МІНЕАПОЛІС, МІН. — Тов. Зап. Січ, від. 345, повідомляє всіх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 15. липня, зараз по Сл. Божій в церковній галі. Будемо приймати нових членів як також давати дивіденду від У. Н. Союзу. — П. Греськів, предс.; О. Шабатура, кас.; С. Козак, секр

ШИКАГО, ІЛЛ. — Піврічні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 25. відбудуться в неділю, 15. липня, в годині 12:30 пополудні, в парохіяльній гали укр. прав. церкви св. Володимира, Норт Оклей Булевард Вест Кортез ул. На цих зборах всі члени дістануть дивіденду-чеки, тому просимо всіх конечно прийти. — І: Мегас, предс.; М. Батюк, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Піврічні збори Тов. Зап. Січ, від. 367, відбудуться в неділю, 15. липня, в год. 1:3 пополудні, в галі церковній. Просимо всіх членів явитись на збори вирівнати свої вкладки та забрали свої чеки дивіденди з У. Н. Союзу. Не забуваймо про приєднування нових членів до Союзу і Товариства бо це наш обовязок. — За уряд: А. Бабій. Т. Песко. Р. Дмитрів.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 5. липня 1945 р. помер у 59. році життя

ОЛЕКСА ТАРНОВСЬКИЙ,

член Тов. Сокіл, від. 218 У. Н. Союзу в Кемпбел, О.

Покійний родився в місті Калуш, пов. Стрий, Галичина. Полишив у смутку дружину Катерину, двох синів Павла і Данила, дві дочки Наталію і Орисю, та брата Стефана.

Похорон відбувся 9. липня з похоронного заведення до гр.-кат. церкви в Йонгстави а відтак на цвинтар Кальварію. — В. Й. П.!

М. Стахура, секр.

Дня 5. липня 1945 року помер у 68. році життя

ІВАН ТИРКАЛА,

член від. 300 У. Н. Союзу в Джанставн, Па.

Покійний походив зо села Лищоватий, повіт Ліско, Західна Україна. До відділу вступив 1911 р. Полишив у смутку жену і діти десь в рідним краю.

Похорон відбувся 7. липня в Савт Форк, Па. — В. Й. П.!

Ф. Кавчак, секр.

ТАРЗАН, ч. 1207. Хитрий підступ.

Як націстичні вояки сходили до середини поля, вони стежили за найменшим рухом у траві.

Тоді Тарзан почув запах одного гризуна і він скоро найшов його гніздо.

Тарзан настрашив його й він почав утікати.

Нервові вояки побачили, як рухалася трава, і почали туди стріляти.